

רישום כוזב במסמכי תאגיד

עבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד מתייחסת למרמה בתאגיד בדרך של פגיעה במסמכי התאגיד על-ידי הכללת פרטים שקריים או אי הכללה של פרטים דרושים. עבירות מרמה, סחיטה ועושק לא פעם מבוצעים על ידי אנשי צווארון לבן הממלאים תפקידים בדרגות בכירות. מדובר באנשים נורמטיביים שמנצלים את כוחם, סמכותם ומעמדם בכדי לגרוף לכיסם כספים ולהפיק מכך רווח אישי. המחוקק ראה לנכון להטיל עונשים חמורים בכדי ליצור אפקט הרתעה ולמנוע את ביצוע מעשים אלו בעתיד. עו"ד אסף דוק מסביר כיצד החוק הפלילי מתייחס לרישומים כוזבים במסמכי תאגיד, ההשלכות האישיות והחברתיות שנגרמות בשל כך והעונשים הקבועים לצד עבירה זו.

עבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד מופיעה תחת סימן ו' הנוגע לעבירות מרמה, סחיטה ועושק. העבירה נכנסת לעיתים לכתבי אישום בדבר עבירות צווארון לבן מפאת העובדה כי היא משמשת בסיס לעבירות אחרות. עוד מראשית ההיסטוריה, חברות אנושיות הונהגו בידי שליטים שהטילו שררה על הציבור וניצלו את מעמדם לטובתם. בספר ויקרא לדוגמה, מסופר כיצד נדב ואביהו מייחלים לכך שמשה ואהרון ייסוגו מהשלטון בכדי לתפוס את מקומם ולהטיל שררה על העם לתועלתם האישית. הנביא ישעיהו מתאר וממחיש את השחיתות, בצע הכסף ותאוות הכוח שהובילו למעשי זיוף ומרמה בימי בית ראשון בה שרי ירושלים השתמשו במעמדם בכדי לעזור אחד לשני להיות צודקים במשפט תמורת כסף בנוסף לזיוף מטבעות ומעשים נוספים לרווחתם האישית.

כאמור, עבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד מתייחסת למרמה בתאגיד בדרך של פגיעה במסמכי התאגיד על-ידי הכללת פרטים שקריים או אי הכללה של פרטים דרושים. הרציונאל העומד מאחורי העבירה הוא שהכללת פרטים כוזבים או אי הכללת פרטים דרושים במסמכים, מציבה קושי להתחקות אחר פעילותו האמיתית של התאגיד ולהתייחס למצב לאשורו. בשל הסכנה בניצול המעמד של בעלי הכוח, המחוקק ראה לנכון להטיל סנקציות ועונשים חמורים בדבר שימוש לא ראוי ונכון של סמכותם.

כיצד מוגדר תאגיד לפי חוק העונשין?

ראשית נגדיר מי נחשב לתאגיד לפי החוק. תאגיד מוגד כמספר אנשים שהתקבצו לישות משפטית אחת. הדבר יכול להיות כדוגמה חברה, עמותה, ארגון שיתופי, גוף כלכלי ועוד. החוק מגדיר בתוכו גם תאגיד העומד להיווסד. סעיף 423 בחוק העונשין מגדיר את העבירה. לפי סעיף זה, מבצע העבירה הוא בעל תפקיד בחברה היכול להיות מייסדה, מנהל, מנכ"ל, עובד בכיר, עובד זוטרי, פקיד, חבר של תאגיד או כל עובד אחר בתאגיד. העונש בגין עבירה זו היא עד **5 שנות מאסר בפועל**.

עבירה בגין רישום כוזב במסמכי תאגיד פעמים רבות יכולה להיות חלק ממכלול עבירות נוספות בכתבי אישום של עבירות צווארון לבן. נראה כי לא פעם בעלי התפקידים בתאגיד הם לא אלה שמבצעים את העבירה אלא מורים לאנשים אחרים, לעיתים עליהם ממונים, לבצע את הרישום הכוזב. לעיתים בעלי התפקידים המועסקים תחתיהם נענים להוראות ומבצעים את העבירה כדי לחזק ולשפר את מעמדם. עבירת רישום במסמכי תאגיד כפי שצוין, נמנית עם עבירות נוספות. עבירות מנהלים ועובדים בתאגיד, המוזכר בסעיף 424 לחוק העונשין, מתקשרים לעבירה זו לפיהם, מנהלים או עובדים בתאגיד שעשו בעסקי התאגיד או בנכסיו דבר הפוגע ביכולתו של התאגיד לקיים את התחייבויותיו, בודעין, דינם חמש שנות מאסר או קנס של מאה אלף לירות. מנהל או עובד שעשה בעסקי התאגיד דבר בדרך הפוגעת בניהול תקין של עסקיו דינו מאסר שנה או קנס של עשרים אלף לירות.

באילו מסמכי תאגיד יכול להתבצע רישום כוזב?

רישום כוזב במסמך של תאגיד יכול להיות מבוצע בכל מסמך או נייר רשמי המשמשים לצרכי התאגיד. לפי החוק במידה והתאגיד

משתמש במסמך זה אין הכרח להוכיח כי הוא ייוצר על ידי התאגיד. הרישום הכוזב יכול להתבצע על ידי אחד מבעלי התפקידים בתאגיד או לחילופין יכול להתבצע על ידי אחר שקיבל הוראות מבעל תפקיד בתאגיד, ובכך הרישום עקיף. **על הרישום להיות כוזב ומתוך כוונה לרמות.**

האם העבירה נוגעת גם לאי רישום במסמכי תאגיד?

העבירה נוגעת לא רק לרישום כוזב אלא גם לאי רישום. בעלי תפקידים שנמנעו מלרשום פרטים שמתוקף תפקידם היה עליהם לרשום, מתוך כוונה לרמות, עוברים עבירה זו.

בכדי להרשיע אדם בעבירה יש צורך להוכיח כי הרישום הכוזב נעשה מתוך כוונה לרמות. כיצד מעשה מרמה מוגדר בחוק העונשין? מרמה מוגדרת בסעיף 414 בחוק העונשין, כטענת עובדה בעניין שבעבר, בהווה או בעתיד, הנטענת בכתב, בעל פה או בהתנהגות, ואשר הטוען אותה יודע שאינה אמת או שאינו מאמין שהיא אמת. לרמות הכוונה להביא אדם במרמה לידי מעשה או מחדל.

מהן ההשלכות האישיות והחברתיות בגין עבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד?

רישומים כוזבים במסמכי תאגיד לרוב מתבצעים בכדי לגרוף לכיסם של הבכירים ושאר העובדים כספים רבים. במידה ומדובר בתאגיד שמכיל כספי ציבור, כמו למשל "חברת נתבי ישראל" שהינה חברה ממשלתית האחראית על רשת הכבישים הבינעירונית במדינה, הדבר עלול לגרום עוול קשה לאזרחים שכספם נגנב ונלקח לרווחים אישיים. כמו כן, העבירה עשויה להוביל לפגיעה קשה בכלכלת המדינה. העובדים שמעלו בתפקידים עשויים למצוא עצמם בושמים ונכלמים מול הציבור המאוכזב בנוסף לכליאתם מאחורי סורג וברית.

מה ההבדל בין זיוף מסמך לבין רישום כוזב במסמך של תאגיד?

לפי סעיף 414 לחוק העונשין, עבירת זיוף משמעה עשיית מסמך הנחזה להיות דבר שהוא לא ובכך עשוי להטעות. זיוף יכול להיות גם שינוי מסמך - לרבות הוספת פרט או השמטת פרט ללא סמכות כדין או בכוונה לרמות ובאופן הנחזה כאילו נעשה השינוי בסמכות כדין. חתימה בשמו של אחר ללא סמכות כדין או בשם מדומה באופן עשוי להיחזות כאילו נחתם המסמך בידי פלוני, מוגדר גם כן כזיוף. לעומת זאת בכדי להיות מואשם בעבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד, יש רק לגרוע ממסמך פרט או להוסיף לו תוך כוונה לרמות ללא צורך בזיוף המסמך.

פסקי דין בגין רישום כוזב במסמכי תאגיד

בערעור פלילי 2910/94 - הורשע ארנסט יפת בעבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד. הוא הואשם בכך שהיה בין אלו המעורבים בפרשת ויסות מניות הבנקים בשנות השמונים, אשר הובילה להתמוטטות הבנקים בישראל. הוא הורשע בשורת עבירות, עקב מעשיו כמנכ"ל בנק לאומי בישראל. העונש שהוטל עליו על ידי שופטי בית המשפט העליון הוא עונש חומר. במשפט הודגש שגם במידה ויפת לא ביצע את הרישום הכוזב במו ידיו, הוא זה שהוציא את ההוראה לביצוע, אשר הוביל לתוצאה הקשה. בכך, ייחס בית המשפט לתפקיד המנהל בתאגיד אחריות מרובה.

בתיק פלילי 111/98 מדינת ישראל נגד משה פרג - התקבלה הקביעה כי גם במידה והרישום הכוזב נעשה בשיטות חוקיות, הדבר אינו מכשיר את הרישום. נטען כי שימוש בכלים חוקיים לביצוע רישום כוזב גורמים לכך שהפער בין החוק לבין המציאות יגדל, ולכן הדבר חמור יותר. על פי החוק, ישנו הבדל בין עבירת זיוף לבין עבירת רישום כוזב. בעבירת רישום כוזב אין צורך בזיוף, שכן כל שצריך זה להשמיט פרט מהמסמך בכוונת תחילה על מנת לבצע את העבירה.

בערעור פלילי 629/78 - הורשע עזרא מתוק - קופאי בחברת אגד בעבירת רישום כוזב. במסגרת תפקידו, אחריותו הייתה לספק כרטיסי נסיעה לנהגים בחברת האוטובוסים אגד. פעולת אספקת הכרטיסים בוצעה בכל פתיחת יום עבודה, אחרי מסירת פדיון הקופה שהתקבל ביום הקודם. כך היה עד שהתגלה חסר בקופתו של עזרא מתוק. לאחר שהועמד לדין, הוא הורשע ברישום כוזב במסמכי תאגיד. על פי קביעתו של השופט, אין לבצע הבחנה בין מסמך חיצוני לפנימי, כאשר סעיף 423 תקף לכל ספרי התאגיד. שכן תכלית הסעיף הינה פיקוח כולל על מעשי העובדים ועל כל המתבצע בחברה.

עבירות נוספות הגוררות פגיעה בקניין וביחסי אמון:

עבירת הגניבה בידי המנהל - סעיף 392 לחוק העונשין

עבירת גניבה בידי מנהל נשענת על עבירת הגניבה הבסיסית ומוסיפה לה היבט נוסף של פגיעה ביחסי האמון שבין התאגיד לבין נושא המשרה בתאגיד ביחס לנכסים המנוהלים על-ידו. החומרה בעבירה זו מתבטאת בנגישות נושא המשרה בתאגיד לנכסי התאגיד מכוח תפקידו, בשונה מנגישותם של עובדים זוטרים יותר, ובניצול לרעה של יחסי האמון הניתנים במנהל מכוח תפקידו בתאגיד. לאור כך, עבירת הגניבה בידי מנהל חמורה יותר חברתית מעבירת הגניבה הבסיסית שכן **פגיעתה כפולה**: הן הפגיעה בקניינים של בעלי המניות והן הפגיעה ביחסי האמון המיוחדים שנוצרו בינם לבין נושאי המשרה בתאגיד.

בעבירת הגניבה בידי מנהל הערך חברתי המוגן מתמקד בהגנה על האינטרס הרכושי של בעלי המניות בחברה, ביחד עם ההגנה על יחסי האמון המיוחדים בין בעלי המניות בחברה למנהליה, קרי: ההגנה על קניינו של אדם וההגנה על יחסי האמון.

נושא משרה בתאגיד לצורך סעיף העבירה הוא כל גורם **בעל תפקיד במערך הארגוני של התאגיד**, לרבות: דירקטור, מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל הכללי, סגן מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, וכן מנהל אחר הכפוף במישרין למנהל הכללי.

דרישת היסוד העובדתי בעבירה זו הינה נטילת נכס או שליחת יד בנכס בלא הסכמה ומתוך מטרה לשלול אותו שלילת קבע מן התאגיד. בתוך כך, בעבירת הגניבה בידי המנהל לא נדרש רכיב של תוצאות, כך שאין זה משנה האם נגרם נזק או אובדן כתוצאה מגניבת נכס התאגיד, אלא די בעצם נטילתו.

דרישת היסוד הנפשי בעבירה זו הינה מודעות להתנהגות ולנסיבות, בתוספת כוונה מיוחדת באשר לשלילת נכס התאגיד שלילת קבע.

סעיף 392 לחוק העונשין קובע שחבר דירקטוריון או נושא משרה בתאגיד שגונב את נכסיו דינו עד **7 שנות מאסר**.

בע"פ 281/82 אבו חציראני' מדינת ישראל, פ"ד לז(3) 673 (1983), נקבע כי הפגיעה בשני הערכים האמורים (הפגיעה בקניינים של בעלי המניות והפגיעה ביחסי האמון המיוחדים שנוצרו בינם לבין נושאי המשרה בתאגיד) במשולב, **מצדיקה ענישה מוחמרת**.

עבירת המרמה והפרת האמונים בתאגיד - סעיף 425 לחוק העונשין

עבירת מרמה והפרת אמונים בתאגיד מופיעה תחת סעיף 425 לחוק העונשין בסימן ו' הנוגע לעבירות מרמה סחיטה ועושה. כאמור, עבירת המרמה והפרת האמונים בתאגיד מתייחסת לפעולתו של בעל תפקיד הנהלה בתאגיד אשר **מציג מצג עובדתי שקרי ביודעין** תוך שהוא **מנצל לרעה את האמון שניתן בו** לצורך קידום מטרותיו האישיות על פני טובת התאגיד, גם כאשר המעשה לא הביא לידי פגיעה בפועל בתאגיד. מדובר בעבירה חמורה, לאור העובדה שמרמה והפרת אמונים בתאגיד מצדו של בעל התפקיד

הרלוונטי גוררת פגיעה באמון ציבור המשקיעים ומסבה נזק הן לתאגיד הספציפי והן לפעילות הכלכלית במשק בכללותו.

בעבירת המרמה והפרת אמונים בתאגיד הערך החברתי המוגן הוא הבטחת תפקוד נאות של עובדים ומנהלים בתאגיד, הבטחה כי יועדף האינטרס התאגידי ולא זה האישי, מניעת שחיתות מידות בקרב המנהלים וביסוס האמון של בעלי המניות במנהליהם. נוסף על כך, האיסור נועד לשמור על יחסי האמון בין עובד או מנהל בתאגיד לבין התאגיד, שכן בהיות העובד פועל בשם אחרים ובעבורם, עליו לפעול ביושר ובהגינות ולא למעול באמון שניתן בו כי יפעל לשם הגשמת תפקידו.

תכלית העבירה היא הגנה על עניינו של התאגיד מפני התנהלות בניגוד עניינים של מנהליו, הבטחת תפקודם הנאות, ביסוס האמון של בעלי המניות בהם והגנה על התאגיד מפני מעילה באמון זה (ראו ע"פ 677/14 דנקר נ' מדינת ישראל).

בעל תפקיד הנהלה בתאגיד אשר נהג אגב מילוי תפקידו במרמה או בהפרת אמונים הפוגעת בתאגיד, דינו - עד 3 שנות מאסר.

על הצורך בהחמרת הענישה בעבירות כלכליות, ועל הסכנה הטמונה בעבירות אלה, עמדה כבוד השופטת פרוקצ'יה בע"פ 9788/03 מדינת ישראל נ' דוד גולן (25.2.2004).

גניבת עובד ממעסיקו - סעיף 391 לחוק העונשין

בדומה לכך, גם עבירת גניבה ממעביד עוסקת בניצול לרעה של האמון שנתן מעסיק בעובדו. גם בעבירה זו, ההנחה בבסיס העבירה היא כי הנגישות של העובדים לנכסי מעבידיהם מכוח תפקידם ומכוח יחסי העבודה היא גבוהה יותר מאשר נגישותם של אחרים ולכן היא נעשית תוך ניצול לרעה ופגיעה ביחסי האמון הניתנים בעובד ממעבידו. נסיבות העבירה יכולות להיחשב כחמורות עוד יותר כאשר מדובר בעובד בכיר או מנהל, להם ניתנה אחריות רבה על העסק ובפרט אם הם בעלי ותק ומעמד בארגון. הגניבה יכולה להתבטא בכמה אופנים החל מגניבת פרטים ממשיים של הארגון ועד לגניבת נכסים בלתי מחושיים כמו גניבה ושימוש של כרטיסי אשראי או חיוב של בית העסק או העברת כספי החברה לחשבונות פרטיים.

עונשו של עובד אשר גונב ממעבידו רכוש, סחורה או כספים בשווי של מעל 1,000 ש"ח - הוא עד 7 שנות מאסר.

גניבה בידי עובד ציבור - סעיף 390 לחוק העונשין

מעת לעת עולות לכותרות ידיעות בדבר עובדי ציבור החשודים בגניבה. מדובר במקרים אליהם מתייחס המחוקק בחומרה יתרה וכך גם בתי המשפט, שכן עובד הציבור אינו משמש כאדם פרטי בלבד אלא אמור לפעול למען האינטרס הציבורי ולייצג את מוסדות המדינה באשר הם. מסיבה זו יצא בשנת 1988 תיקון לחוק העונשין ובו גם סעיף 390 הקובע ענישה חמורה יותר של עד 10 שנות מאסר על גניבה בידי עובד ציבור.

הסיבות להחמרה בעונשם של עובדי ציבור אשר נמצאו גונבים במסגרת תפקידם נעוצות בראש ובראשונה בראייתם כנאמנים האמורים לפעול למען אינטרסים ציבוריים ולא למען עצמם. למעשה, מצופה מהם להיות בעלי תכונות מוסריות גבוהות יחסית, כגון הקפדה יתרה על טוהר מידות, יושרה והגינות, שכן הם מהווים דוגמה ומופת לציבור כולו. על כן, כאשר עובד ציבור מבצע גניבה הריהו מועל באמון הציבור כולו ופוגע בחברה בכללותה. מטבע הדברים, הוא אינו עומד רק כאדם הפרטי אלא כנציג המוסדות הציבוריים והמדינה, ופועלו משקף את המערכת העומדת מאחוריו. מכאן שמעילה בתפקידו חותרת תחת אמון הציבור במוסדות, ופוגעת באופן קשה ביסודות הדמוקרטיה עצמה. נקודה חשובה נוספת לעניין זה, היא השאיפה להראות כי עובדי ציבור אינם זוכים ליחס מועדף, עקב היותם קרובים או "מחוברים" למערכת. נהפוך הוא, דווקא קרבה זו מחייבת אותם לאמות מידה מוסריות גבוהות יותר, והענישה בהתאם.

גניבה בידי מורשה - סעיף 393 לחוק העונשין

גניבה על ידי מורשה הן סוג נפוץ של גניבות שענין החוק נוטה להחמיר. החמרה זו באה מפני שהנכס הגיע לידי אחריותו של עובר העבירה כדון, ואילו הוא ניצל מעמדו ומעל באמון שניתן בידי על מנת לגנוב מרכוש זה ללא הסכמת וידעת בעליו. גניבות מסוג זה מבוצעות בין היתר על ידי אנשים פרטיים, עובדי בנק ואפילו עורכי דין המועלים בכספים, רכוש ונכסים המופקדים בידיהם.

מורשה הוא כל גורם שיש בינו ובין בעלי זכויות הקניין בנכס הספציפי יחסי הרשאה או שליחות, ואין זה משנה אם הוא מוגדר במסגרת תפקידו כ"מורשה" על ידם.

עבירת גניבה בידי מורשה יכולה ללבוש צורות שונות כגון: גניבת נכס שהמורשה קיבל הרשאה לפעול בו מכוח היותו מורשה, גניבת נכס שהופקד אצל מורשה לצורך שמירתו או לצורך ביצוע פעולות בו, גניבת נכס שהמורשה קיבל עבור מוטב אחר או גניבת תמורה בגין נכס שהתקבלה מתוך הרשאה. גניבות מסוג זה מבוצעות בין היתר על ידי אנשים פרטיים, עובדי בנק ואפילו עורכי דין המועלים בכספים, רכוש ונכסים המופקדים בידיהם מתוקף עבודתם.

עונשו של אדם שהורשע בגניבת נכס שעליו הופקד (בין שמדובר בנכס מוחשי ובין שמדובר בנכס ערטילאי, לרבות גניבת זכויות, שירותים או נכסים וירטואליים) יכול להגיע עד **7 שנות מאסר**.

נעצרת או הוגש נגדך כתב אישום בגין רישום כוזב במסמכי תאגיד?

עבירת רישום כוזב במסמכי תאגיד הינה עבירה חמורה שכן היא גורמת לפגיעה בתאגיד ובדרך כלל נלווית לה עבירות נוספות המוגדרות כעבירות צווארון לבן. הרשעה בגין עבירה זו עשויה להוביל למאסר של עד חמש שנים מאחורי סורג ובריח. בכדי להילחם על חפותך ולהציג את גרסתך בצורה המיטבית ביותר כדאי שתפנה באופן מיידי לעורך דין פלילי מנוסה ובקיא בתחום.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לנאשמים המואשמים בעבירות זיוף בכלל ובעבירת שימוש במסמך מזויף בפרט, מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה או הוגש נגדך כתב אישום בעבירת זיוף מסמכים פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.